

شروعه کرن و سالو خدانا زمانیبا شاشیین رینقیسی (لدهف فیرخوازین قوناغا چاری بنهرهت)

The evaluation and description of the writing mistakes in four grades of elementary schools

Abdulsalam N. ABDULLAH*,
Diyar Abdulkareem SAEED**, Salwa Fariq SALIH***

پوخته:

زمان که هستنی نیاسیسیتیه و د گرۆپاندا دهیته بکارهینان. بکارهینانا زمانی ژ ئاستنی گوهلیبیونی دهستپیدکەت و د ئاستنی نقیسایدا دبیته خویندهواری. خواندن و نقیسن دوو پرۆسین سەردەکینه د خویندهواریدا. نقیسین ئالۆزترین شیبیت پیموندنیکرنی و پرۆسمیه کا چالاکە، لهوا پیدقیبیه هنگاشتین رینقیسی لدهف فیرخوازان بھینه شروعه کرن.

ئەف قەکولینه لزتر ناقونیشانی ((شروعه کرن و سالو خدانا زمانیبا شاشیین رینقیشی (لدهف فیرخوازین قوناغا چاری بنهرهت ()))) ، پیکولى دکەت شاشیین رینقیسا فیرخوازین قوناغا چاری بنهرهتی ژ لاین زمانیقه شروعه بکەت و پۆلینکرنەکن بۆ ئەنچامیدەت.

* مامۆستا، پشکا کوردى، فاکولتیزا زانستین مرۆڤایتى، زانکويا زاخ، هەریما کوردستانى
- عێراق
Lecturer, Department of Kurdish Language, Faculty
of Humanities, University of Zakho, Kurdistan
region – Iraq
e-mail: abdulsalambnavi@gmail.com

** مامۆستا، پشکا کوردى، فاکولتیزا زانستین مرۆڤایتى، زانکويا زاخ، هەریما کوردستانى -
عێراق
Lecturer, Department of Kurdish Language,
Faculty of Humanities, University of Zakho,
Kurdistan region – Iraq
e-mail: diyar.halo@yahoo.com

*** مامۆستاها بکار، پشکا کوردى، فاکولتیزا زانستین مرۆڤایتى، زانکويا زاخ،
هەریما کوردستانى - عێراق
Assis.Lecturer, Department of Kurdish Language,
Faculty of Humanities, University of Zakho,
Kurdistan region – Iraq
e-mail: salwa.fariq79@gmail.com

په یقین سه‌ره کی: شاشیین نېسینى، رېنېشىس، شیانا دەنگسازىي، شیانا فۆنۇلۇزىي، ناڤلىنانا بلۇز و ئۆتۈماتىيىك، بىرداڭا چالاڭا ئاخىتنى.

ABSTRACT

Language is a means of acquaintance in societies (groups). This linguistic process begins from listening and in its written form it becomes a reading process. Reading and writing are two main properties of education system. Writing is a complex linguistic process and active as well, that's why it is required to analyze student's linguistic mistakes.

This study under the title (Illustration and Linguistic Analysis of Basic Senior's Writing Mistakes) attempts to analyze basic senior's writing mistakes and it classifies these mistakes as well, I have applied descriptive approach in undertaking this study. I have used statistic methodology for identifying such mistakes.

The study concluded that majority of basic senior's writing mistakes are linguistic mistakes, a rate of 73% of such mistakes are committed on the morphological level of words, and 27% is the rate regarding the mistakes related to listening, which means: it comes on the top of the list of such mistakes.

Regarding the mistakes related to the kind of teacher and dictation the rate is 24% which means it occupies the second place on the list.

Keywords: Dictation errors, orthographic processing, phonological processing, phonological awareness, rapid automatized naming, verbal working memory.

1. پېشەك

1.1. ناقۇنىشانى ۋە كۆللىنى

ئەف ۋە كۆللىنە لېزىر ناقۇنىشانى ((شۇقەكىن و سالوخدان زمانىيىا شاشىين رېنېشىنى (لەدەف فيئرخوازىن قۇناغا چارى بىنەرتى)) ، پېكىرىنى دەكتە شاشىين رېنېشىسا فيئرخوازىن قۇناغا چارى بىنەرتى ژ لاپىن زمانىيە شۇقە بىكەت و پۇلىنكرىنەكى بۇ ئەنچامىدەت .

1.2. گرنگىيىا ۋە كۆللىنى

گرنگىيىا ئەقىنى ۋە كۆللىنى دەقان خالىن خوارىدا :

1. هەتا نھو ج ۋە كۆللىنەن تايىەت لىسەر دىياركىتا شاشىين رېنېشىنى د زمانىيى كوردىيا تەھاتىنە ئەنچامىدەن. لەوا ئەف ۋە كۆللىنە دەشتىت رېخۆشكەرەك بىت بۇ ۋە كۆللىنەن بەرفەتر د ۋى بىاقيدا .
2. ب شۇقەكىن، سالوخدان و پۇلىنكرىنە قان شاشىيان دەشتىنىشانبىكەين و پېكىرىلا چاردەسەركرىنە وان بىكەين .

1.3. گریمانه و پرسیارین ڦه کولیني

- ب شينوهيکي گشتی ڦه کولین لسر بنمهمايچ ڦان پرسیارين ڙبری هاتييه ئەنجامدان:
- ئەري ڦيشا پترا شاشين رينقیسا فیرخوازین قوناغا چاری بنهرهتي بُز کيش ئاستي زمانی (پھيف، يانشی زنجيرنا رينکرنا پھيچان) دزفرنهقه؟
 - ئەري ڦيشا پترا شاشين رينقیسا فیرخوازین قوناغا چاری بنهرهتي بُز کيش ئاستي زمانی (پھيف، يانشی زنجيرنا رينکرنا پھيچان) دزفرنهقه؟
 - ئەري ڦيشا پترا شاشين رينقیسا فیرخوازین قوناغا چاری بنهرهتي بُز کيش جوري شاشيان (همستاريما گوهليبيونى، فيركاري، هويرى، همستيارىما ديتنى، بهروقاژى نقىسىن، سەرنشىف نقىسىن، بىرداڭا رېزىنهندىيا ديتنى، نەخوين، همستيارىما ديتنى - هويرى) دزفرنهقه؟

4.1. رېبازا ڦه کوليني

ئەش ڦه کولينه لدویش رېبازا وەسفى هاتييه ئەنجامدان و پشت ب بكارهينانا شيوازى ئامارى د دياركنا جور و ڦيشا هەر شاشيهکييا رينقیسین هاتييه و درگرتن.

5. وەرگرتنا داتايابان

بۇ ودرگرتنا داتايابان ڦ فيرخوازان خالين ڙبری هاتييه بەرچاشگرتن:

- ا - ھەممو ڦ زارۆكىن خودان ھوشىن ئاسايىي هاتييه ھەلپارتن.
- ب - فيرگەه ب رېكىفت هاتييه ھەلپارتن.
- ت - زمانى دايكتىيەن ھەممويان كوردى بۈويە، و ئىك زمانە بۈويە.
- ث - ھەممو ڦ قوناغا چاری بنهرهتي هاتييه ھەلپارتن، واتە تەممەنلى وان دنابىھرا 10-11 سالىي بۈويە.

6. نافه رۆكا ڦه کوليني

ئەش ڦه کولينه ڙ پىشەكى و دوو پشكان پىكدهيت. د پشكا ئىككىدا به حسى چارچووقۇي تىپورى هاتييه كرن (زمانقانىيا دەرۈونى و شاشين ئىملايى، پىناسا رينقىسى، هنگاۋىتىن فېرىپۈن، هنگاۋىتىن فېرىپۈن ئىملايى، فېرىپۈن ئىملايى و شيانا فۇنۇلۇرى). د پشكا دووپىدا ئامارا شاشين رينقىسى و جور و ڦيشا هەر شاشيهکي هاتييه نىشاندان.

2. چارچووقۇي تىپورى ڦه کوليني

2.1. زمانقانىيا دەرۈونى و شاشين رينقىسى (ئىملايى)

زمانقانىيا دەرۈونى باسى چەوتىيا بكارهينانا زمانى دكەت. ئارمانچ ڙى ئەوه بزانىت پەيپەندىيا دنابىھرا ئاخىتىكەر،

گوهداری هەروەسان نشیسەر و خوینەری چەوان روی ددەت. نشیسەر چەوا و اتایان ۋەدەگۆھىزىتە سەرپیتان و خوینەر چەوا ئان پیتان ۋەدەگۆھىزىتە سەرپیتان و دگەھىتە مەبەستا نشیسەری. (حسىنى 1384، 1) كەواتە زمانقانىيا دەرونۇنى باسى چەواتىبا تىكىگەھشتن، بەرھەمھىنان و فيريبوونا زمانى دەكت. (خراجىشى 1385، 9)

زمان كەرسىتى نىاسىتىيە و دگەرپىاندا دەيتە بكارھىنان، بكارھىنان زمانى ژ ئاستىن گوھلىيۇونى دەستپىدىكەت و د ئاستىن نشىسەردا دېيتە خويندەوارى. خواندن و نېسىن دوو پرۆسىن سەرەكىنە د خويندەوارىدا. نشىسىن ئالۇزىزىن شىۋىي پەيپەندىرىكىنى و پرۆسىمەكى چالاکە. (اتقى و يېدىشى 1391، 9)

فەتكۈلىن و شۇقەكىنا (شاشىن نشىسىنى - dictation errors) يىن زارۇكان و چەواتىبا پرۆسا رېنقيسىنى orthographic processing ب بىاپقەكى كاركىنا زمانقانىيا دەرونۇنى دەيتە نىاسىن. ئەف تايىن زانسى ژ ھەر دوو زانسىن زمانقانى و دەرونناسى پېكھاتىيە. د قى تايىن زانسىدا دياردىن وەكى تىكىگەھشتن، بەرھەمھىنان، و فيريبوونا زمانى كۆب (پرۆسا زمانى د ناڭ ھۆشىدا) دەينە نىاسىن، دەينە باسکرن. (زىنلى و دېگەران 1385، 640)

فەتكۈلىن و شۇقەكىنا (شاشىن نشىسىنى - dictation errors) يىن زارۇكان و چەواتىبا پرۆسا رېنقيسىنى orthographic processing ب بىاپقەكى كاركىنا زمانقانىيا دەرونۇنى دەيتە نىاسىن. ئەف تايىن زانسى ژ ھەر دوو زانسىن زمانقانى و دەرونناسى پېكھاتىيە. د قى تايىن زانسىدا دياردىن وەكى تىكىگەھشتن، بەرھەمھىنان، و فيريبوونا زمانى كۆب (پرۆسا زمانى د ناڭ ھۆشىدا) دەينە نىاسىن، دەينە باسکرن. (زىنلى و دېگەران 1385، 640)

هەندەك راستىين زانىيەن زمانقانىيا دەرونۇنى لدور پەيپەندىيا دنابېھرا شىانا زمانى و شىانا رېنقيسى سەلماندىن و نىشاندايىن، بىرىتىنە ژ:

1. زارۇك لەمبەر تايىەتمەندىيەن زمانى ھەستىيارن و مفا ژ زانىيارىيەن زمانى د رېنقيسىدا وەردگەن.
2. زارۇك ھەممو پەيپەن ب ئىيىك لەزاتى نانلىسىن، بساناھىتىن پەيپەن بۆ زارۇكى ئەم و پەيشىن، يىن پېشكىن مۇذارىن ambiguous segments وان كىمتر بن. واتە نشىسىن و گۆتن وەكى ئىيىك بن.
3. شىانا زارۇكان يا بكارھىنانا زانىيارىيەن دەستخەتى orthographic information باشتەرە ژ زانىيارىيەن وان يىن پېكھاتىيى morphological information - structural information، ب واتايىەكا دى زانىينا وان يا پېكھاتىيى - كىمترە ژ زانىينا وان يا دەستخەتى. (زىنلى و دېگەران 1385، 645)

2. پېناسا رېنقيسى

رېنقيس ب گەلەك شىوان ھاتىيە پېناسەكىن، هەندەك ژ وان پېناسان:

رېنقيس بىرىتىيە ژ فەگوھازتنا دەنگىن بېھىستى بۆ سەرھىمايىن نشىسىكى (پىت)، يانزى دانان پیتان ل جەھىن وان يىن دروست و بىشى رەنگى نشىسىنا پەيپەن و گەھەشتن ب واتا دياركى. (معروف 1985، 157)

رېنقيس بىرىتىيە ژ وىنەكىن و نشىسىنا پەيپەن ب شىيويەكى دروست، واتە ب شىيويەكى كۆ رېتكەفتەن لسەر ھاتىيە كىن. يانزى دشىيەن بىزىن وىنەكىنە كا جەھەنگىيە بۆ ھەزىدەك دياركى و ئەف وىنەكىنە دېيتە رېنقيس. (عطا 1999، 191) رېنقيس بىرىتىيە ژ نشىسىنا دروستا ھەممو پېكھاتا پېشىقى (فۇنۇمىن پېكھەتىرەن وى)، ھەروەسان دانان نىشانىم خالبەندىيەن ل جەھىن وان يىن دروست و نشىسىنە كا ئاشكەرا، ديار، جوان و رېتكەختى. (أبو الھيجاء 2002، 97)

گوتنه پمیودندی ب دوو کیارتن زمانی و دهروونیه همه، کردا دهروونی بریکا بلیقکرنی دهربازی کردا زمانی دبیت؛ رینقیس بریتیه ژفه گوهارتا قی کردا زمانی، واته دنگین بلیقکری، بتو سهر پیتان. ئەف ژفه گوهارتنه پیدقییه ب شیوه‌یه کنی دروست، ئاشکه‌را و جوان بیت.

2. ئارمانجیان گوتنا بابه‌تى رینقیسى

بتو گوتنا بابتى رینقیسى چەندىن ئارمانجىن گشتى ھاتىنه دەستتىشانكىن، ھندەك ژوان:

1. فیرخوازى فيرى وان ياسايىان دكەت يىن شارەزايىن وي زمانى بتو رينقىسا وي زمانى دانىن، واته زانينا ياسايىن رينقىسى و پراكىتكى كرنا وان. (الحلقى 2010، 278)
 2. فیرخوازى فيرى چەواتىيا نقىسىنا پېتىن وەكەھەف دكەت و نيشانددەت كا چەوان وان ژھەف جودا بکەت.
 3. فیرخواز بزانىت چەواتىيا رينقىسى و شاش نقىسىن كارتىكىنى ل واتاين دكەت.
 4. تاقىكىنا شيانا رينقىسى لدف فيرخوازان و زانينا ئالىيin لازىزى فيرخوازى و چارەسەركىنا وان. (الجه 2010، 164)
 5. پېيداكرنا باودرى بخۇپۇنى لدف فيرخوازى. (السعدى وآخرون 1992، 39) (جاپىر 2002، 206)
 6. فيرخوازى لسەر نقىسىنا بلهز، دروست و ئاشكەرایا ئەوا گوھلىيدىن. (ياقوت 1996، 10)
 7. وداردانا ھندەك روشت و چاپۇكىيەن وەكى: گوھدارىكىن و ھشىيارى، ھورىپىنى و تىگەھەشتىن، زەنگىن بۇونا سامانىي بېزە و پەيىشان، ھەرودسان زانىيارى و رۆشنبىرى و شارەزايى. (ابو مغلۇ 2008، 47)
 8. مفا ودرگىتن ژ رينقىسى د پىشىھەربىنا شيانا دەرىپىنا زارەكى و نشىسىكى.
 9. دەولەمەندىكىنا گەنچىنا زمانىيا فيرخوازى و پىشىھەربىنا شيانىن وان د دەرىپىنەدا.
 10. نقىسىنا پەيىقى ب شیوه‌یه کنی دروست و چەسپاندا نوى د ناف مېشكى فيرخوازىدا.
- شەرقىكىندا شاشىين زمانى و لمىر چاڭىرتىن زىنەدرى زمانىي وان، ھارىكارىيا مامۆستاي دكەت، كو داتاين گونجاي بددەتە فيرخوازى، و فيرخواز بخۇ مۆدىل و ياسايىن رينقىسى پېيدا بکەت. (ئابىنى 1389، 16) كەۋاھ ئارمانج ژ فيرخواز رينقىسى زانىن و ودرگىتن رينقىسا دروستا پەيىنانه و ئەف دېيتە ھاندەرەك بتو خواندن و چىز ودرگىتن ژ دەقىن ئەدەبى.

4. ھنگاڭىتنىن فېرپۇونى

ئىك ژ بابتىن كول قان سالىن داۋىن بۇويه جەن گۈنگى پېداندا قەكۈلەران، ھنگاڭىتنىن فېرپۇونىنە. ئەف زاراڭە بتو ئىككىم جار ژالىيىن (ساموئيل كرك - Kerk) ل سالا (1962) ئى بتو سالوخدانا وان زارۆكان ھاتە بىكارھىيان يىن د ژفه گوهارتنا زمان، ئاخشىن، خواندن و چاپۇكىيەن پەيەندىكىرىنىدا توشى ھنگاڭىتنى بۇونىنە. قان زارۆكان سەرەرای ھەبۇونا ھۆشەكى ئاسابىي، دئىك يان چەند بىاڭەكىن فېرپۇونىدا، وەكى خواندن، نقىسىن و بىركارىيىدا ئارىشە ھەنە و بتو گەھشتىن ب ئاستىن زارۆكىن ئاسابىي پېدىشى ب فيرخوانن كاتايىمت ھەنە. (رجىرى، ملک پور و فارمزى 1392، 46)

ھنگاڭىتنىن نقىسىنى پىكھاتىيە ژ رينقىس، كەرتىرن، دەستتەت و دارزىتى. بەرىلاڭىرىن ھنگاڭىتنى نقىسىنى، ئارىشا

که‌رتکرنیه. ئارىشىن كه‌رتکرنى رەنگە بۆ ئارىشىن كوپر د شيانا دەنگاسازىدا - Phonological processing.

كەرتکرنىن ژى بىتىيە ژ شيانا پىنكەھەگرىدانا پىت و دەنگان. (بى: حالان و جىزام 1378، 14، 214) بىنى كەرتکرنىن ژارۆكە نەشىن يەكىسىن پىكەھىنەرەن پەيپەقى دەستتىشانىكەن و نەشىن ب هوپرى پېتان لېكىدەن و پېيغان دروستىكەن. (عبدى، كرمى، حاتمى 1391، 2)

ئەو زارۆكىن توشى هنگاڤتنى نەشىسىنى دىن، د سالىن دەستتىپەكىيەن دېستانىدا د بىاقىن كەرتکرنا پەيغان و دەربىرینا ھزران لەدۇش نورمەن رىزمانىيەن گونجاى لگۈرەت تەممەنلى خۇ توشى ئارىشان دىن. رىتىن زارەكى يان نەشىسىنى وان ھەلگىرى ھۆمارەكى زۇرا شاشىيەن رىزمانىيە و پىكەھاتا پەردەگەراۋاڭى يالاۋاھ. ل. پۇلا دووبىن وىقە، ئەف زارۆكە د نەشىسىنى رىتىن سادە و كورتا، توشى شاشىيەن رىزمانىي دىن. بەرەلەقىرىن شاشى ژى بىتىيە ژ شاشىيەن كەرتکرنى، رىزمانى، خالدانان، لاوازى د پىكەھاتا پەردەگەراۋاھ دەروهەسان دەستتەختى وان بىن كىرىتە. (باعزت و ايزدى فەردى 1389، 22)

پەرسا ۋە گۈهازتنا ھزى بۆ سەر بەرپەرە ب نەشىسىن يان دەربىرین دەھىتىنە نىاسىن. دەربىرینا نەشىساري پىندىقى ب چاپۆكىيەن جواروجورىن ھەمە، وەكى:

1. چاپۆكىيەن مىكانىكىيەن نەشىسىنى، وەكى: دەستخەت، بىرگەسازى و خال دانان.

2. چاپۆكىيەن زمانى، وەكى: تىيگەھەشتەن ل واتا پەيغان و رىزمان.

3. چاپۆكىيەن ھزى، وەكى: رېكخىستن و دروستىكىندا پەيپەندىيەن دنابەھەرا باھەتاندا. (عبدى و كرمى و حاتمى 1391، 2)

2.5. هنگاڤتنى فېرىبۇونا رىتەقىسى

ئېڭ ژ تالىيەن گەنگىن فيرىبۇونا زمانى نەشىسىنى شيانا دروست نەشىسىنە زنجىرىن پىتانە، (عبدى و كرمى و حاتمى 1391، 640) كۆل قۇناغىن دەستتىپەكىيەن فيرىبۇونا سىيستەمەن نەشىسىنى زمانىدا رۆلەكىن گەزگەھىيە. شيانا بىرگەسازىنى پىندىقى ب فيرىبۇون و شيانا پىنكەھەگرىدانا دەنگ و پىتەن ھەمە. شيانا پىنكەھەگرىدانا پىت و دەنگان لەدەن ھەندەك زارۆكەن ب دروستى وەرارى ناكەت، لەوا توشى شاشىيەن د نەشىسىنىدا دىن. وەرارا رىتەقىسىن گەنگىدەي ھەر دوو پەرۋىسىن (فۇنلۇزى) و (بىرداڭ) يېھىيە. (رنجىرى و ملک پور و فارامزى 1392، 47) ۋە گۈلىننان نىشاندايە كۆزەنگان بىتىنى ئېڭ بىتەواوى فيرى چاپۆكىيەن نەشىسىنى دېيت. (باعزت و ايزدى فەردى 1389، 22)

پەرسا رىتەقىسى چونكى پەرسەھىيە كا ئەبىستراكتە، لەوا چالاکىيە كا ئالۇزە. زمانى نەشىسىنى پىشى فيرىبۇونا شيانىنىن گوھلىيەن، دانوستاندن و خواندىنى دەھىت، لەوا ھەر ئارىشەيە كا بىكەقىتە د رىتكا شيانىنىن گوھلىيەن، دانوستاندن و خواندىندا زارۆكىدا ئەقە د زمانى نەشىسىنىشىدا توشى ئاستەنگان دېيت. (باعزت و ايزدى فەردى 1389، 46)

ئارىشىن رىتەقىسا فيرىخوازىن ژ لايىن زمانقانىقە بۆ ھۆكارىتىن (دەستخەتى، كارىگەرما دىاليكت و دەقۇقا فيرىخوازان)، پەرسەپەن دەنگى وەكى: ژىيرىن، پىنكەگۈھورىن، زىنەدەر، بەرۋاچى نەشىسىنى) دزقىنەقە و ژ لايىن دەرۇنناسىيەقە بۆ ھۆكارىتىن ژىيرى دزقىنەقە.

هنگاڤتنى فيرىبۇونا رىتەقىسى، بىتىيە ژ ھەبۇونا ئارىشان د نەشىسىن و رېزكىندا گونجايا پېتىن ئەلۇفوپىيە پەيپەكە دىياركىيدا، ئەف هنگاڤتنى رەنگە ژىيرەن ھەبۇونا كىيماسىيان د ھەستىن دىتىن، بەھىستىن، ھۆكارىتىن ژىنگەھىي، ھاندانى، ھەروهەسان ھەبۇونا كىيماسىين دەنگسازى، بىرداڭدا دىتىنى و تىيگەھەشتەن و شاشىيەن بىنچىكىنى بىت. (رنجىرى و ملک پور و فارامزى 1392، 46)

ئەم دشیین ئان شاشیان بىھىر چەند جوران دابېش بكمەن:

1. چەنھىشىنكرنا پيتان ل شوبىنا ھەقدۇو، (زىھىرى شىپۇي پيتان)

2. ژىپىركرنا پېيغان.

3. ژىپىركرنا پېتىن پىكھىنەرتىن پەيقى، ژ ئەنجامى كيماسى د گوھلىبۇنىدا.

4. ژىپىركرنا پېتىن پىكھىنەرتىن پەيقى، ژ ئەنجامى كيماسى تىگەھشتىنا دەنگاندا.

5. چەنھىشىنكرنا پيتان، ژ ئەنجامى كيماسى د تىگەھشتىنا دەنگاندا.

6. چەنھىشىنكرنا پيتەكى ب پيتەكى دى ژ ئەنجامى پرۆسا پىنكىگوھورىنى.

7. ژىپىركرنا خالى.

8. نەدانانا خالان، ژ ئەنجامى نەنياسىينا دروستا پيتان.

9. ژىپىركرنا دندكان. (تىرىشى دىكىان 1389، 124)

2.6. فېرىۋونا رىتىسى وشيانا فۇنۇلۇزى

(برنان و ايرسون – Brennan F. & Ireson) شيانا فۇنۇلۇزى ب (ھەستىيارى ب دەنگىن زمانى زارەكى) و (بىريانت و گاسومى – Goswami & Bryant) وى ب (زانىنا دەنگان) بناڭ دەكەن. (كائىلى و سلىمانى 1385، 125)

شيانا فۇنۇلۇزى شيانەكا زمانقانىيا سەرەكىيە، كو كارىيەگەرىيەكا راستەخۇ لىسەر فېرىۋون و خوينەوارىين ھەيدەن. ھەنداڭ چاپۇكىيەن شيانا فۇنۇلۇزى مينا (زىكىجودا كرنا فۇنۇمان و جەھگوھورىنا وان) كارىيەگەرى لىسەر پېنخشىيىنى كىرنى ھەيدە، واتە دەمىن فېرىخواز د قى شيانىدا نەمەيەكا باش نەھىنەت، ئەقە د خوينەوارىيىدا (خواندن و نەتىسىيىدا) تووشى ئاستەنگان دېبىت. (سلىمانى دىكىان 1387، 122)

شيانا فۇنۇلۇزى د قەگەهازتنا پرۆسىن، خواندن، نەتىسىن و كەرتىرىندا رۆلەكى گۈنگ ھەيدە و وەكى فاكىتەرەكىن گۈنگ د دەستىيشانكرنا چاپۇكىيەن خواندن و نەتىسىيىدا دەپتە ئەھىمارتن. شيانا فۇنۇلۇزى بىرىتىيە ژ كەرتىرىندا پېيغان بۇ سەر بىرگان و پېتكەھە گىزدا اندا پېت و دەنگان پېتكەھە، بىشى رەنگى زارۆك دشىن بىرىكا شيانا فۇنۇلۇزى چاپۇكىيەن زمانى ئاخىتىنى بىدەستىشە بەھىنەن. قى شيانى پېدەقە ب ھەبۇونا ھەندەك شيانىن دىيە، ئەق شيانە پېت ل تەممەنلى 6-5 سالىيى، واتە دەمىن زارۆك دېچىتە فېرىگەھەن دەردەكەن. (باعزىز و نادىرى و ايزىدى فەردى 1391، 56)

مۆدىلا گوھورىنا فۇنۇلۇزى ژ سى رەھەندان پېتكەھەت، و هەر ئىك ژ وانىشى ژى چەندىن ژىپ رەھەندىن دى پېتكەھەتىيە.

ئەق رەھەندە بىرىتىيە ژ:

1. چاپۇكىيا شيانا فۇنۇلۇزى - phonological Awareness. شيانا دەستىيشانكرنا پەيقىن زمانى بىرىكا تىگەھشتىنا پارچىن دەنگىن بچووكىرىن ئان پېيغان مينا بىرگە، قافىيە و فۇنۇمىن.

2. ناقىيتانا بلەز و ئۇنۇماتىيىك - rapid automatized naming، ئەق چاپۇكىيە ھارىكارىيە خوينەرى دەكتە كەنەن دەنگىن بچووكىرىن ئان پېيغان مينا بىرگە، قافىيە و فۇنۇمىن.

فۇنۇمان د بىرداڭا خۇيا دىرىز ماوهدا دەستىيشانبىكەت و بىشى رەنگى بىگەھەنە ناقىي دروستى پيتان، وېنە، ژمارە و پېيغان.

3. بيردانكا چالاکا ئاخشتنى - verbal working memory، كو تايىەتمەندىيەن فۇنۇلۇزىيەن ئاخشتنى و نقىسىنى بىشىۋى ماوە كورت، خۇزىن دكەت و بقى رەنگى خوينەر دشىت شۇقەكرىنى بۇ ئەلغاپىنى بكەت و پەيقان زېتك جودا يكەت. (نقىسەجانى فەد 1388، 14)

3. پولینکرنا شاشیئن رینقیسی لدھف قوتابیئن پولا چاری سه رہتا ی

پشتی نیزین و شرۆفه کرنا رینقیسین فیرخوازین پژلا چاری سەرتایی، و بەراورد کرنا شاشیین وان لىسەر ھەر دوو ئاستیین پەیشى و زنجیرا رېزکرنا پەیقان، بۇ ۋەكۈلەران ديار بۇو كۆرۈپ مەزنا شاشیین وان بۇ ئاستىن پەیشى دىزقىنەفە. ب واتايەكى دى پتىريا شاشىيان د پىنكەتا پەيىقەك دياكىرىدا بۇونىه. تىكىرايىن شاشىين پەيىقى (73%) يە.

خشتی ژماره (1): شاشیین رینقیسی لسه رئاستی پهیشی و زنجیرا ریزکرنا پهیقان

شاشیئن رېنځیسی لىسەر ئاستى پېيھى و زنجира رېزکرنا پېيھان			
تىكىرا	ھۇمار		
73%	274		پېيھ
27%	99		زنجира رېزکرنا پېيھان
	373		كۆم

شکوهه ران د بهرده و امیما فه کولینیدا، شاشیین فیرخوازان بسهر (9) جوران دابهشکرن، ثهوژی بریتینه ژ (همستاریبا گوھلیبوونی، فیرکاری، هویری، همستاریبا دیتنی، بیردانکا ریزبندیبا دیتنی، نهخوین و همستاریبا دیتنی - هویری). پشتی فن پینگکافی ئامارا و ان هاته و هرگتن، و دیار بوو کو شاشیین گریدای همستاریبا گوھلیبوونی ب تیکرائی (27%) ل پلا ئىكىن دهين و شاشیین گریدای جورى فیرکاری و ئەمو رېنچیسىن نهخوین، و اته ناهىئينه خواندن ب تیکرائی (24%) ل پلا دوريي دهيت.

خشتی ژماره (2): شاشیین رینقیسی لدویش جوری وان

شاشیتین رېتنيسين لدوايې جورى وان		
تىكرا	ھۆمار	
27%	102	ھەستارىبا گوھلىپۇونتى
24%	90	فېيركارى
7%	27	ھۇرى
8%	29	ھەستارىبا دېتنى
6%	24	بىرداڭا رېزېندىيا دېتنى
24%	90	نەخوبىن
4%	15	ھەستارىبا دېتنى - ھۇرى

1. ھەستارىيَا گوھلىبۇونىيەدا

د قىنى شاشىيىدا فيرخواز ب تەواوى پەيىقىن وەرناڭرىت، لەوا ب شاشىيَا گوھلىبۇونى ھاتىيە بناڭىرن. د ناف ھەستارىيَا گوھلىبۇونىيەدا، سى جورىن شاشىيىان ھاتىنە ژىكجوداكرن: (شاشىيىن جەھنىشىنكرىنى)، (شاشىيىن زىدەكرىنى) و (شاشىيىن ژىپىرىنى). شاشىيىن ژىپىرىنى ب تىكرايىن (48%) ل پلا ئىكىن و شاشىيىن جەھنىشىنكرىنى ب تىكرايىن (31%) ل پلا دووبىن و شاشىيىن زىدەكرىنى ب تىكرايىن (21%) ل پلا سىتىي دەپىن.

خىشتى ژمارە (3): شاشىيىن رېنۋىسىن لەدۇغىزخوانىن ھەستارىيَا گوھلىبۇونى

شاشىيىن رېنۋىسىن لەدۇغىزخوانىن ھەستارىيَا گوھلىبۇونى		
تىكرا	ھۈزىزى	
31%	32	جەھنىشىنى
21%	21	زىدەكرن
48%	49	ژىپىرن

جورىن شاشىيىن رېنۋىسىن لەدۇغىزخوانىن ھەستارىيَا گوھلىبۇونى

ژىپىرن

د فۇتلۇزىيەدا دەپىتە گوتىن، ھندەك جاران ژ ئەنجامىنى ھندەك دۆخىن دىاركى (دەنگەك ژناش پىكھاتا دەنگى دەپىتە ژىپىرن.). (مشكوه الدینى مهدى 1374، 137) ب ھەمان شىزەر ژى د شاشىيىن رېنۋىسىن فيرخوازاندا دىار بولۇ كەلمەك ژىپىرندا دەنگان ھەمە. مە ئەف ژىپىرنە دابەشى پىتىج جورىن (ژىپىرنە كۆنسۇناتا دەستپېتىكى، وەكى: ئىمانتىيە - يمانىيە، (ژىپىرنە كۆنسۇناتا ناھەرەستى، وەكى: بىنېسىھ - بېقىسە)، (ژىپىرنە كۆنسۇناتا دوماھىيىن، وەكى: لىسەر - لىسە)، (ژىپىرنە قاولا ناھەرەستى، وەكى: بەھارك - بەھارك) و (ژىپىرنە قاولا دوماھىيىن، وەكى: كارتونەك - كارتونەك) كەن. ژىپىرنە كۆنسۇناتا ناھەرەستى ب تىكرايىن (44%) ل پلا ئىكىن و ژىپىرنە كۆنسۇناتا ناھەرەستى ب تىكرايىن (24%) ل پلا دووبىن و ژىپىرنە قاولا دوماھىيىن ب تىكرايىن (14%) ل پلا سىتىي دەپىت.

خىشتى ژمارە (4): شاشىيىن رېنۋىسىن (ژىپىرن)

شاشىيىن رېنۋىسىن (ژىپىرن)		
تىكرا	ھۈزىزى	
6%	3	كۆنسۇناتا دەستپېتىكى
24%	12	كۆنسۇناتا ناھەرەستى
12%	5	كۆنسۇناتا دوماھىيىن
44%	22	قاولا ناھەرەستى
14%	7	قاولا دوماھىيىن

جهنشنین

لئيرى پىتەك ب شاشىيە ل شوينا پىتەكا دى دەيت. ئەڤ شاشىيە ب سەر سى جورىن (جهنشنىكىرنا پىتىن وەكھەف ژلابىن فۇرمىيە، وەكى: مروڻ - مروڻ، ئىيىكى - ئىيىكى)، (جهنشنىكىرنا پىتىن وەكھەف لدويف جەنى بەرھەمھىيانى، وەكى: درېشتر، رەسەن - رەسەم) و (جهنشنىكىرنا پىتىن جىاواز، وەكى: ئەركەكىن - ئەلكەكى) هاتە دابەشكىن. جەنشنىكىرنا پىتىن جىاواز ب تىكرايىن (59%) ل پلا ئىيىكى و جەنشنىكىرنا پىتىن وەكھەف لدويف جەنى بەرھەمھىيانى ب تىكرايىن (31%) ل پلا دووبىي و جەنشنىكىرنا پىتىن وەكھەف ژلابىن فۇرمىيە ب تىكرايىن (10%) ل پلا سىسى دەيت.

خشىٽ ژمارە (5): شاشىيەن رېنۋىسى (جهنشنين)

شاشىيەن رېنۋىسى (جهنشنين)		
تىكرا	ھەزار	
10%	3	پىتىن وەكھەف
31%	10	وەكھەقىيا جەنى بەرھەمھىيانى
59%	19	جىاواز

زىدەكىرن

د ۋۇنۇلۇزىيدا دەيتىه گۆتن ھەندەك جاران ژئەنjamati دۆخىن دىياركى، يەكمىيەك بىسەر زنجىرا ئاخختىنى دەيتىه زىدەكىرن. ئەگەر ئەڤ يەكمىيە قاولى بىت ب زىدەكىرنا قاولى و ئەگەر كۆنسۇناتى بىت ب زىدەكىرنا كۆنسۇناتى دەيتىه نىاسىن. (روپىز 1370، 150) جورەك ژ شاشىيەن فيرخوازان بىتى بوبۇ ژ زىدەكىرنا قاولەكى يان كۆنسۇناتەكى. ئەڤ زىدەكىرنە ب چار شىبوان هاتە دەيتىن. (زىدەكىرنا كۆنسۇناتا ناڭھەراستى، وەكى: دانوستارىندن - دانوستارىندن، (زىدەكىرنا قاولە ناڭھەراستى، وەكى: دەقىتىت - دەقىتىت)، (زىدەكىرنا كۆنسۇناتا دوماھىيىن، وەكى: مروڻ - مروڻ) و (زىدەكىرنا قاولە دوماھىيىن، وەكى: دەكىرە). د ئامارىدا دىيار بوبۇ كۆ زىدەكىرنا قاولە ناڭھەراستى ب تىكرايىن (38%) ل پلا ئىيىكى و زىدەكىرنا قاولە دوماھىيىن ب تىكرايىن (33%) ل پلا دووبىي دەيت.

خشىٽ ژمارە (6): شاشىيەن رېنۋىسى (زىدەكىرن)

شاشىيەن رېنۋىسى (زىدەكىرن)		
تىكرا	ھەزار	
19%	4	كۆنسۇناتا ناڭھەراستى
38%	8	قاولە ناڭھەراستى
14%	3	كۆنسۇناتا دوماھىيىن
29%	6	قاولە دوماھىيىن

3.2. شاشینن رینقیسی لدویف فیركارىن

جورەكى دىيىشىشىن فيرخوازان، گىيداي نەزانىنا شىۋىي پىتane. لەوا پىيدقىيە لىسر مامۆستاي فيرخوازى فىرىبىكەت. ئەف جورە ب سەر شەش جورىن (سەرنىشىف نىشىپىنا پىتەكى، وەكى: نىشىپىنا پىتا (ف) ب شىۋىي (م)كى كود سى خالىن سەر) (بەرى خۇ بدە پاشكۈن ژمارە (11)، (پىكىفە نىشىپىن، وەكى: ئەقىنېت، ئەقىنېت)، (جودا نىشىپىن، وەكى: دېيتىن - دېقىن، ملى - ملى)، (هندەك پەيپەن بىانى (عەرەبى)، وەكى: الناظفة من الایمان - النظافاتومىنە لىملەن)، (پىتا بچۈوك و مەزن، وەكى: دېيېتىت - دېيېتىت - دېيارىيما) و (قاول، وەكى: دەڭ - داڭ، م(a)لىن - مىلىن) هاتە دابەشكەرن. ل شۇينا ھەقدۇو بكارىھىنانا ۋاولاں ب تىكىرايىن (27%) ل پىلا ئىكىنى دەيت. ئەف جورە چونكى ب رىزەكە زور ھاتىيە دوپوارەكىن، لەوا ۋەكۈلەران لەكەل جەھنىشىپى باس نەكىر و ھەبۈونا وى ب ھۆكاري فىرىكاري زۇراندىن. جودا نىشىپىن ب تىكىرايىن (22%) ل پىلا دووبىي و پىكىفە نىشىپىن ب تىكىرايىن (18%) ل پلا سىيىن دەيت.

خىتى ژمارە (7): شاشینن رینقیسی لدویف فیركارىن

شاشينن رينقيسى لدويف فيركارىن		
تىكىرا	ھەزما	
15%	14	سەرنىشىف نىشىپىنا پىتەكى
18%	16	پىكىفە نىشىپىن
22%	20	جودا نىشىپىن
2%	2	هندەك پەيپەن بىانى (عەرەبى)
16%	14	پىتا بچۈوك و مەزن
27%	24	قاول

3.3. شاشینن رینقیسی لدویف هوپى

مەبەست پى ئەو شاشىنە يىن فيرخوازى لەز كرى و د نەشىپىنیدا هوپى نەبوبويه. ئەف شاشىبە ب سەر چار جورى (كىمبۈونا خالان، د پەيقىدا هندەك خال كىمەن) (بەرى خۇ بدە پاشكۈن ژمارە (22)، (خالىن زىدە، وەكى: د پەيقىدا هندەك خال زىدەنە) (بەرى خۇ بدە پاشكۈن ژمارە (3)، (دندكىن زىدە، وەكى: ئەقە بتايىبەقى د پىتىن وەكى (ب، م، ت...هەندە دەيتە دىتەن) (بەرى خۇ بدە پاشكۈن ژمارە (4)، (نەداناندا خالان، وەكى: چ خالەك د پەيقىدا نەھاتىيە بكارىھىنان) (بەرى خۇ بدە پاشكۈن ژمارە (5)) و (بەروفازى داناندا خالان، وەكى: پىش وپاش كرنا جەھ خالان) هاتە دابەشكەرن. كىمبۈونا خالان ب تىكىرايىن (41%) ل پىلا ئىكىنى دەيت. دندكىن زىدە ب تىكىرايىن (22%) ل پلا دووبىي بەروفازى داناندا خالان ب تىكىرايىن (30%) ل پلا سىيىن دەيت.

خىتى ژمارە (8): شاشينن رينقيسى لدويف هوپى

شاشينن رينقيسى لدويف هوپى		
تىكىرا	ھەزما	
41%	11	كىمبۈونا خالان
11%	3	خالىن زىدە

30%	8	دندکین زىده
15%	4	بەروافازى دانانا خالان
3%	1	نەدانانا خالان

• هەستىيارىبيا دىتىقى

مېھبەست پى ئەو شاشىينە كۆ هەتا رادىيەكى ژلايىن فۇرمىقە وەكى ھەقدۈونە و بىتى د سىيمىايدى كىدا ژ ھەف جودانە. وەكى: دەف - دەف، بىنلىسى - بىنلىسى، دېقىتن - دېقىتن، ھەردووك - ھەردووك، پاقىز - پاقىز.

• بىرداڭا رىزىبەندىيە دىتىقى

مېھبەست پى ئەو شاشىينە يىن د رىزىكىنا پېيتاندا روى دەدن. وەك: مروف - مورۇق، دىيارى - درىيات، داف ھەر - ھەر داف.

• نەخوين

مېھبەست پى رېنىشىسىن يىن نەخوينە، واتە ناهىيە خواندىن يائىزى ب زەممەت دەپەنە خوندىن. (دەستخەتى وان بىن كىرىتىن و ناهىيە خواندىن) (بىرى خۇ بدە باشكۈزۈن ۋە(7)) .

• هەستىyarىبيا دىتىقى - ھۆبىرى

ئەف جورە شاشىيە ژ دوو جورىن شاشىيان پىكأتىيە، واتە شاشى د بكارھىيانا وان فۇرمان يىن هەتا رادىيەكى ژلايىن فۇرمىقە وەكى ھەقدۈونە و ئەو شاشىين فىرخوازى لەز دەت و ژ ئەنچامى ھۆبىر نەبۇونە پەيدا دىن. وەكى: دېقىتن - دېقىتن، ئىككى - ئىككى.

4. ئەنجام

ژ ئەنچامى شەرقەكىن و ئامارا ھاتىيە ئەنچامدان، ئەم دىشىين ۋان ئەنجامان دەستنيشانبىكىيەن:

- رىزىا پترا شاشىين رېنىشىسا فىرخوازىن پۇلا چارى سەرەتايى بۇ ئاستى زمانىي (پەيىف) ئى دىزقىتىقە، ئەف رېزىدەيە (73%) يېيە.
- شاشىين گىرەدەيە ھەستارىيا گوھلىبىونى ب تىيکاراين (27%) ل پلا ئىككى دەپەن و شاشىين گىرەدەيە جورى فىرخىارى و ئەو رېنىشىسىن نەخوين، واتە ناهىيە خواندىن ب تىيکاراين (24%) ل پلا دووپىن دەپەن.
- د ناڭ شاشىين گىرەدەيە ھەستارىيا گوھلىبىونى ژى رىزىا شاشىين (ئىپەرىنى) ب رىزىدە (48%) دەپەن.
- د ناڭ شاشىين ژىپەرىنى ژى ژىپەرنا قاولىن ناڭھەراستى ب رىزىا (44%) و كۆنسۇنانتىپن ناڭھەراستى ب رىزىا (24%) ل پلا ئىككى و دووپىن دەپەن.
- بىلى رەنگى دىار دىپەت كۆ رىزىا پترا شاشىين رېنىشىسا فىرخوازىن پۇلا چارى سەرەتايى بۇ ھۆكاريىن زمانى دىزقىتىقە، و ئەگەر شىانا قۇنۇلۇزىيا فىرخوازان بەپەتە بەپەزىكەن ئەفە دى رىزىا شاشىين رېنىشىسى كىيم كەت.

5. لیستا ئىنده‌ران:

ا- ب زمانی کوردى

ابو مغلی، سمیع. (2008). شیوازه نوییه کانی گوتنه‌وهی زمان، و: ئیبراھیم قادر محمد، چاپخانه‌ی مناره، هەولێر.

ب- ب زمانی فارسى

رویسنر، ار. اج. (1370). تاریخ مختصر زبانشناسی، ت: علی محمد حق شناس، نشر مرکز، تهران.

بی هالالان، دانیل و جیزام، کافن (1378). کوردکان استثنایی مقدمه‌ای بر اموزش ویژه، ت: مجتبی جوادیان، چاپ پنجم.

رنجبری، فهیمه و ملک پور، مختار و فرامرزی، سالار. (1390). اثر بخشی اموزش مبتنی بر هوش‌های چندگانه‌ی گاردنر بر میزان خطاهای املای دانش اموزان با ناتوانیهای یادگیری پایه‌ی سوم ابتدایی شهر اصفهان، مجله ناتوانیهای یادگیری، دوره‌ی 2، شماره 4، تابستان.

عبدی، اکبر و کرمی، مهدی و حاتمی، جواد. (1391). اثر بخشی تقویت حافظة دیداری به طریق بازی درمانی بر کاهش خطاهای املای دانش اموزان دارای اختلال نوشتن، پژوهش در علوم توانبخشی، سال 8، شماره 4، مهر و ایان.

باعزت، فرشته و ایزدی فرد، راضیه. (1391). تاثیر اموزش اکاهی واج شناسی بر کاهش خطاهای املای دانش اموزان دارای اختلال نوشتن، مجله علوم رفتاری، دوره 6، شماره 1، بهار.

تفیرشی، رستم بیک و دیگران. (1389). توصیف زبانشنختی خطاهای املای دانش اموزان کم توان ذهنی اموزش پذیر، پژوهش در حیطه کودکان استثنایی، شماره 36، تابستان.

باعزت، فرشته و ایزدی فر، راضیه. (1389). اثر بخشی راهبردهای خود نظم دهی بر کاهش خطاهای املای دانش اموزان مبتلا به اختلال نوشتن، پژوهش در حیطه کودکان استثنایی، شماره 1، تابستان.

نایینی، رضوان. (1389). تحلیل کیفی خطاهای املای انگلیسی فراگیران فارسی زبان، رشد اموزش زبان خارجی، دوره‌ی 25، شماره 2، زمستان.

تفیرشی، مهناز اخوان و بیدشکی، سارا اسدی. (1391). مقایسه و تحلیل خطاهای نوشتاری در دانش اموزان پسر عادی و نارسانویس دوره‌ی ابتدایی، مجله ناتوانیهای یادگیری، دوره‌ی 1، شماره 3، تابستان.

سلیمانی، زهرا و دیگران. (1387). ارتباط اکاهی واج شناختی و نمره دیکته دانش اموزان فارسی زبان دوم ابتدائی، تازده‌های علوم شناختی، سال دهم، شماره 1.

کاظمی، مهدی دستجردی و سلیمانی، زهرا. (1385). اکاهی واجی شناختی چیست، پژوهش در حیطه کودکان استثنایی، سال ششم، شماره 4، زمستان.

زندی، بهمن و دیگران. (1385). بررسی و توصیف خطاهای املای دانش اموزان پایه دوم دبستان، پژوهش در حیطه کودکان استثنایی، سال ششم، شماره 2، تابستان.

فصیحانی فرد، سارا. (1388). بررسی اثر بخشی سه روش اموزشی، اصلاحی مبتنی بر ودل پردازش واج شماختی خواندن بر سرعت و صحت دانش اموزان نارسا خوان مقطع ابتدائی شهر ارومیه، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه ارومیه.

حسینی، سید محمد ضیاء. (1384). درامدی بر روان شناسی زبان، نشر رهنما، تهران.

خواجه‌ئی، حسن. (1385). روان شناسی زبان، نشر دانش ارا، تهران.

مشکوکه‌الدینی، مهدی. (1374). ساخت آوابی زبان، چاپ سوم، انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد.

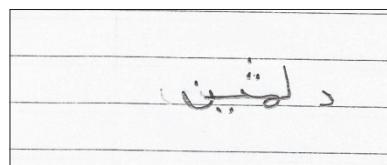
ت- ب زمانی عه‌رەبی

الحلاق، علی سامي. (2010). المرجع في تدريس مهارات اللغة العربية و علومها، الموسسه الحبيبه للكتاب، طرابلس - لبنان.

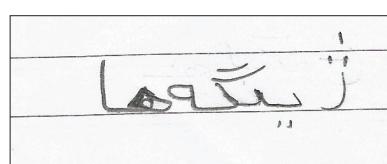
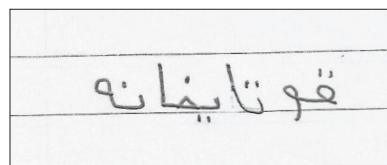
- البيج، عبد الفتاح حسن. (1999). اساليب تدريس مهارات اللغة العربية و ادبها، الطبعه الأولى، عمان-الأردن: دار الفكر،.
- السعدي، عماد توفيق و آخرون. (2010). اساليب تدريس اللغة العربية، الطبعه الپالپه، دار الكتاب الجامعى، العين، الامارات العربية المتتحدة.
- جاير، وليد أحمد. (2002). تدريس اللغة العربية: مفاهيم نظرية وتطبيقات عملية، دار الفكر، الأردن.
- ياقوت، محمود. (1996). فن الكتابه الصحيحه- قواعد الإملاء، علامات الترقيم، الأخطاء الشائعه، لغه إعلانات الصحفيه، رواع الشعر والنمير، مصر: دار المعرفه الجامعيه.
- المعروف، نايف. (1985). خصائص العربية وطرق تدریسها، الطبعه الأولى، بيروت: دار النفائس.
- عطاطا، إبراهيم. (1999). طرق تدريس اللغة العربية والتربية الدينية، الطبعه الرابعة، الجزء الأول، القاهرة: مكتبه النهجه المصريه.
- أبو الهيجاء، فؤاد. (2002). اساليب وطرق تدريس اللغة العربية - وإعداد دروسها اليوميه بالأهداف السلوكيه، الطبعه الپانيه، عمان-الأردن: دار المناهج.

پاشکو

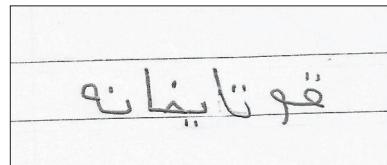
پاشکو ۋىيا ۋىمارە (1)

پاشکو ۋىيا ۋىمارە (2)

پاشکو ۋىيا ۋىمارە (3)

پاشکویا ژماره (4)

تامین

پاشکویا ژماره (5)

مسکان

پاشکویا ژماره (6)

پاکیزه کنیزه لایه ملکه صون دفیت جمیع حکما خوب کو عمل مقرر نیست و ملکه و فونا بانیار دو روکھم پیشکاری کرد سیلکت بعد از محمد در حضور مولی ریاض پیروزی ایمه پاکیزه دیفیت هر توافق و قدر لکم

پاشکویا ژماره (7)

Date : / / المواقف	التاریخ / (پاکیزه) /
پاکیزه بمعهنه شیر و زله سرمهیل نهاد مرتوت همه باعده با هنوزن دوستی ایجاد نداشت ده سال زده هنوز رده مرتفع	

Extended Abstract

The research tackles to study spelling mistakes of the primary fourth grade pupils from a linguistic perspective, as well as, explaining and classifying these mistakes according to descriptive method. Generally, the study is performed on the basis of the following questions: is the main reason for the spelling mistakes of the fourth grade students of primary, linguistic or non-linguistic? To which linguistic level (word or sequence linking words), goes back majority percentage of the spelling mistakes of the fourth grade pupils of primary? To which type of mistakes, (sensitiveness of hearing, teaching, accuracy, sensitiveness of seeing, unusual writing, upside down writing, vision sequence memory, or illiteracy), goes back majority spelling mistakes of fourth grade pupils of primary?

Following points have been taken into consideration while collecting data from pupils: All the chosen children were of normal sense; the school is chosen carefully; their mother language is Kurdish and they are all monolingual; they were all chosen from fourth grade of primary, i.e. their ages ranging 1011- years old.

Regarding the content of the study, the first part was devoted to theoretical scope of the study. The problem of learning spelling consists of having difficulty in writing and linking the alphabetical letters in a specific word in the right way. This problem occurs might be because the weakness of vision or hearing, environmental factors, lack of motivation, as well as, existence of phonological problems...etc.. These mistakes can be divided into following: wrong replacement of letters (because of their shape); forgetting the letters; forgetting letters which compose the words; because of hearing problems; forgetting letters that composes the word; because of misunderstanding sounds; wrong replacement of letters; as a result of misunderstanding sounds; wrong replacement of letters instead of each other as a result of replacement process; forgetting full stops; not putting full stops as a result of not recognizing the letters correctly; forgetting apostrophe.

The second part of this study classifies spelling mistakes of primary fourth grade pupils. After classifying and explaining spellings of primary fourth grade pupils and comparing them on both levels, word and sequence linking words, the Researchers found that the majority mistakes were on word level: out of 373 students, while %73 (274) of them made spelling mistakes at the level of word, another %27 (99) of them made mistakes for sequence linking words. Mistakes of learners were divided into nine types: some of them are sensitiveness of hearing, teaching, accuracy, sensitiveness of vision, vision sequence memory and illiteracy. After this attempt their research was accepted. It became clear that mistakes related with sensitiveness of hearing come at first place with average (27%) ,and mistakes related with teaching type and those unreadable dictations take second place with average (24%). As indicated in the following sentence, spelling mistakes and their ratios are: sensitiveness of hearing is %27 (102); teaching %24 (90); accuracy %7 (27); sensitiveness of vision %8 (29); vision sequence memory %6 (24); illiteracy %24 (90); others %4 (15).

This Study concludes that linguistic factors are the main reason behind the majority of spelling mistakes of the primary fourth grade pupils . The majority percentage of this mistakes go back to linguistic level of the word which estimated (73%).Mistakes related with sensitiveness of hearing come at first place with average (27%),and mistakes related with teaching type and those unreadable dictation come in the second place with average (24%).